

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

2 באוגוסט 2016

1080

כ"ז בתמוז התשע"ו

עמוד

הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה).

1514 התשע"ו-2016

הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016

פרק א': תיקוני חקיקה

1. תיקון חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן – חוק הבנקאות (רישוי)) –
בסעיף 10, אחרי פסקה (ד1) יבוא:

דבריו הסבר

הבנקאות ובכך להפחית את רמת הריכוזיות בשוק זה ולהגביר את התחרות על השירותים הבנקאיים והפיננסיים. הוועדה בחנה את תוצאותיהן של רפורמות אלה והגיעה למסקנה כי הן הצליחו לתרום להגברת התחרות באספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים לעסקים גדולים בלבד. זאת בעיקר באמצעות הגופים המוסדיים אשר בשנים האחרונות מהווים גורם תחרותי למערכת הבנקאית ומקור אשראי תחליפי ומבוסס לעסקים הגדולים בישראל. עם זאת, התחרות שהתפתחה בשוק האשראי לעסקים גדולים לא חלחה למגזר הקמעונאי. נכון לסוף שנת 2015 רובו המוחלט של האשראי למגזר הקמעונאי – כ-90% – מקורו במערכת הבנקאית, ובכללה חברות כרטיסי האשראי אשר מעניקות אשראי באמצעות כרטיסי חיוב, ומצויות, כולן, בבעלות בנקאית ורובן בבעלות שתי הקבוצות הבנקאיות הגדולות כאמור לעיל.

הוועדה מצאה, כי במצב דברים זה, בהעדר תחרות חוץ-בנקאית על לקוחות המגזר הקמעונאי ובשל העדר תחליפי אשראי ברמה נאותה, המגזר הקמעונאי "שבוי" ברובו בידי המערכת הבנקאית וסובל מ'כוח שוק' עודף. עוד מצאה הוועדה כי הרווחיות מהמגזר הקמעונאי ומרווחי הריבית למגזר זה גבוהים ביחס למגזרים האחרים במשק. שיעור ההכנסה הגבוה של הבנקים במגזר הקמעונאי נובע, בין השאר, מהעדר איום תחרותי חוץ-בנקאי ומהפעלת 'כוח שוק' עודף על המגזר הקמעונאי.

נוכח זאת, ולאור העובדה כי ניסיונות קודמים לא הביאו לשינוי המצב בנוגע למגזר הקמעונאי, הגיעה הוועדה למסקנה כי יש לנקוט שורה של צעדים מבניים, בין השאר באמצעות הפרדת הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי שבעלותם, שתכליתם לבסס איום תחרותי חוץ-בנקאי על המערכת הבנקאית ובמקביל ליצור תנאים להגברת התחרות בתוך המערכת הבנקאית. צעדים אלה נועדו לאפשר, בטווח הזמן הקרוב, כניסת שחקנים תחרותיים ובני קיימא שיהיו 'איום תחרותי' על המערכת הבנקאית, ושיגבירו ויחוללו תחרות בשוק השירותים הבנקאיים והפיננסיים למגזר הקמעונאי. בד בבד, המליצה הוועדה על שורה של צעדים משלימים אשר תכליתם לאפשר כניסה של שחקנים חדשים, שתהליך כניסתם לתחום של מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים, ארוך וקשה יותר, ושוודאותו מוטלת בספק.

כללי ביום ט"ז בסיוון התשע"ה (3 ביוני 2015) מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל את הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (להלן – הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים או הוועדה). בוועדה כיהנו נציגים מבנק ישראל, ממשרד האוצר, ממשרד המשפטים, מרשות ההגבלים העסקיים וכן נציגי ציבור ואקדמיה.

הוועדה התבקשה להמליץ על הצעדים הנדרשים להגברת התחרות ולהפחתת הריכוזיות בתחומי השירותים הבנקאיים ושירותים פיננסיים נוספים. בפרט, התבקשה הוועדה להמליץ בדבר הכנסת "שחקנים" חדשים לתחרות באספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים, לרבות באמצעות הפרדת הבעלות בחברות כרטיסי האשראי מן הבנקים וכן צעדים משלימים נדרשים והסרת חסמים לקידום התחרות כאמור.

במסגרת דיוניה בחנה הוועדה ניירות עמדה רבים מהציבור שבהם ניתן ביטוי רחב למגוון של עמדות, בין השאר של אנשי מקצוע, אנשי אקדמיה ומומחים רבים. עיקרי המלצותיה של הוועדה פורסמו ביום ל' בסיוון התשע"ו (6 ביולי 2016).

הוועדה מצאה, כי המערכת הבנקאית, שהיא השחקן המרכזי באספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים בישראל, מאופיינת בריכוזיות גבוהה ומורכבת מחמש קבוצות בנקאיות השולטות בכ-94% מסך נכסי המערכת הבנקאית ובכ-95% מכלל האשראי הבנקאי במשק. שתי הקבוצות הבנקאיות המובילות במערכת הבנקאית דומות בגודלן ומחזיקות בכ-60% מכלל נכסי המערכת הבנקאית ואף יותר מכך – באשראי הבנקאי הניתן לעסקים קטנים ובינוניים ולמשקי הבית (שלא לדור) (להלן – המגזר הקמעונאי). שלוש קבוצות בנקאיות נוספות מחזיקות בכ-37%, והיתר מוחזק באמצעות קבוצות בנקאיות קטנות אחרות. מבנה ריכוזי זה של המערכת נשמר באופן יציב במהלך כמעט שני העשורים האחרונים, ונלווים לו חסמי כניסה גבוהים לגופים אחרים המבקשים לספק שירותים אלה וחסמי מעבר של לקוחות.

בנוסף, מהנתונים שהוצגו לפני הוועדה עולה כי במהלך השנים האחרונות בוצעו בישראל כמה רפורמות שנועדו ליצור תנאים לכניסת שחקנים חדשים לשוק

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ו, עמ' 53.

"(111) מכירה של שירותי מחשוב ותפעול המשמשים בעיקרם את הבנק, ובלבד שהמפקח אישר את המכירה;

(111) השכרת מקרקעין המשמשים את הבנק לצורכי מחשוב ותפעול, לשוכר שיעשה שימוש במקרקעין למטרה זו, ובלבד שניתן אישור מאת המפקח להשכרה";

(2) אחרי סעיף 11א יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 1 לפסקה (1)

סעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן – חוק הבנקאות (רישוי)), מונה את תחומי הפעולה שבהם מותר לבנק לעסוק. מוצע להוסיף שני תחומי פעולה נוספים: מכירה של שירותי מחשוב ותפעול המשמשים בעיקרם את הבנק, ובלבד שניתן אישור מאת המפקח על הבנקים (להלן – המפקח) למכירה, והשכרת מקרקעין המשמשים את הבנק לצורכי מחשוב ותפעול, לשוכר שיעשה שימוש במקרקעין למטרה זו, ובלבד שניתן אישור מאת המפקח להשכרה.

הוספת תחומי הפעולה האמורים נועדה לאפשר לבנקים ולגופים פיננסיים, בעלי היקף פעילות צר, לרכוש שירותי מחשוב ותפעול ולשכור מקרקעין המשמשים לצורך כך, מבנקים אחרים, ובכך להווייל בעבורם עלויות אלה ולהפחית חסמי כניסה לתחומי הבנקאות. אישור המפקח לצורך מכירת השירותים כאמור או השכרת המקרקעין תאפשר למפקח לבחון כל מכירה או השכרה בהתייחס לתחומי הפעולה האחרים של הבנק הנדרשים לפעילותו הבנקאית.

לפסקה (2)

אחת מהמלצות הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים היא להפריד מהבנקים בעלי היקף פעילות רחב את חברות כרטיסי האשראי שבשליטתם. ההמלצה נועדה לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להיות 'איום תחרותי' על המערכת הבנקאית ולחולל תחרות בשוק השירותים הפיננסיים למגזר הקמעונאי בכלל, ובשוק האשראי הקמעונאי בפרט. 'איום תחרותי' כזה נמנע עד כה בשל שליטת הבנקים כאמור בחברות כרטיסי האשראי. יתרון המובהק של חברות כרטיסי האשראי הקיימות, שיופרדו מהבנקים בעלי היקף פעילות רחב, הוא בכך שהן כבר מצויות בשוק, בקיאות במתן אשראי למגזר הקמעונאי, בעלות מוניטין ומערך לקוחות קיים. בהינתן נתוני פתיחה אלה, חברות כרטיסי האשראי המופרדות הן מתחרות פוטנציאליות ליצירת תחרות בשוק האשראי הקמעונאי.

סעיף 10 לחוק הבנקאות (רישוי), מונה כאמור את רשימת תחומי הפעולה שבהם מותר לבנק לעסוק. סעיף 11 לחוק הבנקאות (רישוי) מונה את רשימת התאגידים שבהם בנק רשאי לשלוט או להיות בעל עניין. כדי ליישם את המלצת הוועדה הנוכרת, מוצע לקבוע, בסעיף 11 לחוק הבנקאות (רישוי) בנוסחו המוצע, כי על אף האמור בסעיפים אלה, בנק ששווי נכסיו, כפי שמופיע במאזן הבנק

הצעת החוק המתפרסמת בזה באה לעגן בחקיקה את המלצות הוועדה שיישומן טעון חקיקה ראשית. מטרת ההצעה ליצור סביבת אשראי קמעונאי תחרותית יותר, על ידי הוספת שחקנים עצמאיים וחדשים שיוכלו להתחרות במערכת הבנקאית הקיימת ולחולל תחרות בשוק השירותים הבנקאיים והפיננסיים למגזר הקמעונאי. מימוש מטרה זו צפוי להביא ליצירת שוק בנקאות יעיל יותר, לצמצום עלויות למשק, לפשט את התחרות בעבור הצרכן הישראלי ולגוון את מקורות האשראי והשירותים הפיננסיים המוצעים לצרכן, באופן שיוכל להפחית את עלויותיו ולשפר ולגוון את השירות הבנקאי.

לעניין זה יצוין כי הוועדה המליצה לשנות את מבנה הבעלות בחברת השירותים המשותפת המפעילה ממשק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב בין מנפיק לבין סולק כך שיתאפשר לכל משתמש בשירותי החברה, החפץ בכך, להיות בעל מניות בה, וכן לקבוע מנגנונים בדבר דרכי קבלת החלטות במוסדות החברה. בתזכיר החוק שפורסם להערות הציבור ביום 6 ביולי 2016, הוצע מתווה להפחתת שיעורי ההחזקה של הבנקים בחברה האמורה וחובת מכירה של שיעורי ההחזקה העודפים של הבנקים לכל משתמש בחברה זו, המעוניין בכך. נכון למועד הגשת טיוטת החוק לאישור הממשלה ולאישור ועדת השרים לענייני חקיקה, ובין השאר, בשל הערות שהתקבלו מהבנקים לעניין זה, נדרש פרק זמן נוסף לבחינה של מתכונת האסדרה שהופיעה בתזכיר האמור, לשם יישום המלצת הוועדה לעניין שינוי מבנה הבעלות בחברה האמורה. אשר על כן, הסמיכה הממשלה את ועדת השרים לענייני חקיקה להכניס תיקונים בהצעת החוק במהלך הליכי החקיקה בכנסת, לעניין קביעת ההסדר לשינוי מבנה הבעלות בחברה, אשר עיקריו הם אלה: הפחתת שיעורי החזקה של הבנקים בחברה; חובת מכירה של שיעורי החזקה העודפים לכל משתמש בחברה המעוניין בכך; קביעת מנגנונים מתאימים בדבר דרכי קבלת החלטות בחברה לצורך שמירה על זכויות כלל המשתמשים בחברה. בשלב זה קובעת הצעת החוק שינוי בנוגע לאופן מינוי הדירקטורים החיצוניים בחברה, וכן מסמיכה את שר האוצר, בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל (להלן – הנגיד), לקבוע סוגי החלטות בחברה כאמור, שיתקבלו בהתאם לפרוצדורה מסוימת שתיקבע, וזאת מתוך מטרה להגביר את השפעתן של החלטות אלה על מקבלי השירותים שאינם מחזיקים אמצעי שליטה בחברה.

”בנק בעל היקף פעילות רחב” – בנק ששווי נכסיו עולה על 20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל; לעניין זה, ”שווי נכסים”, של בנק – שווי נכסיו של הבנק כפי שמופיע במאזן הבנק ברוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי החשבונאות המקובלים החלים עליו;

”הנפקה”, של כרטיס חיוב – התקשרות בחוזה כרטיס חיוב עם לקוח, והתחייבות למתן אשראי באמצעות כרטיס החיוב;

”חוזה כרטיס חיוב”, ”כרטיס חיוב” – כמשמעותם בחוק כרטיסי חיוב, התשמ”ו-1986²;
”סולק” ו”סליקה” – כהגדרתם בסעיף 36ט;

”תפעול הנפקה”, של כרטיס חיוב – כל הפעולות והשירותים הנלווים להנפקת כרטיס חיוב לרבות הפקת הכרטיס ותפעולו, ולמעט ההנפקה עצמה וקביעת העמלות והעלויות ללקוח הכרוכות בהפקת כרטיס החיוב והשימוש בו.

(ב) על אף הוראות סעיפים 10 ו-11, בנק בעל היקף פעילות רחב לא יעסוק בעיסוקים המפורטים להלן ולא ישלוט או יחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בעיסוקים כאמור:
(1) תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב;
(2) סליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב.

ד ב ר י ה ס ב ר

ומכך שהלקוח נוהג לרכוש את מכלול שירותיו הפיננסיים במקום אחד), ובכך לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות, ולגופים חדשים שיקומו, להתחרות על בסיס לקוחות רחב ומקור הכנסה משמעותי של תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב.

למען הסר ספק מוצע, בסעיף קטן (ג) של סעיף 11 המוצע, להבהיר כי ההגבלות הקבועות בסעיף נועדו למנוע מבנק בעל היקף פעילות רחב לעסוק בתחומי הפעולה המנויים לעיל, בעצמו, ואולם מותר לבנק להתקשר עם אחר לצורך ביצועם.

בסעיף קטן (ד) של סעיף 11 המוצע, מוצע להסמיך את שר האוצר בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, להרחיב את הוראת סעיף 11 כך שתחול על בנקים בעלי היקף פעילות הנמוך מעשרים אחוזים ובלבד שלא יפחת מעשרה אחוזים. זאת בהתחשב, בין השאר, במצב התחרות בשוק האשראי כדי לייצר ודאות לבנקים שבשל הוראה כאמור, יחויבו להפריד את חברות כרטיסי האשראי שבשליטתם, מוצע להגביל את התקופה שבה מוסמך שר האוצר להרחיב את ההוראה הנזכרת, לתקופה שמתום ארבע שנים מיום תחילתו של החוק המוצע ועד

ברוח הכספי השנתי האחרון שנערך על בסיס מאוחד על פי כללי החשבונאות המקובלים החלים עליו, עולה על 20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל (להלן – בנק בעל היקף פעילות רחב) לא יעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב ולא ישלוט ולא יחזיק אמצעי שליטה בתאגיד העוסק בעיסוקים כאמור. לעניין זה ייחשבו כל הפעולות והשירותים הנלווים להנפקת כרטיס חיוב לרבות הפקת הכרטיס ותפעולו – כ”תפעול הנפקה” של כרטיסי חיוב. לעניין זה מוצע להבהיר כי פעולת ההנפקה עצמה (היינו – ההתקשרות בחוזה כרטיס החיוב עם הלקוח והתחייבות למתן אשראי באמצעות הכרטיס) וכן קביעת העמלות והעלויות ללקוח הכרוכות בהפקת כרטיס החיוב והשימוש בו אינם בגדר ”תפעול הנפקה”, ועל כן הבנק יהיה רשאי להמשיך ולעסוק בפעילויות אלה.

מטרת ההוראה המוצעת לאפשר הקמתם של מתחרים חדשים שייתנו שירותים של תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב, בלי שיהיו חשופים לכוח ההפצה הגבוה של הבנקים בעלי היקף פעילות רחב (הנובע מפריסת הסניפים הרחבה שלהם ברחבי הארץ

² ס”ח התשמ”ו, עמ’ 187.

(ג) אין בהוראות סעיף קטן (ב) כדי לגרוע מהאפשרות של בנק בעל היקף פעילות רחב להתקשר עם אחר לצורך תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב או להתקשר עם סולק.

(ד) בתקופה שמתום ארבע שנים מיום תחילתו של חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016 (בסעיף קטן זה – חוק להגברת התחרות), ועד תום שש שנים מיום התחילה האמורה, רשאי שר האוצר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, בשים לב, בין השאר, למצב התחרות בשוק האשראי, לקבוע בתקנות, לעניין ההגדרה "בנק בעל היקף פעילות רחב" שבסעיף קטן (א), שיעור הנמוך מ-20%, ובלבד שלא יפחת מ-10%; נקבעו תקנות כאמור יחולו לעניין זה הוראות פרק ב' לחוק להגברת התחרות, בהתאמות שייקבעו באותן תקנות.³

(3) בסעיף 23, במקום "לתאגידים בנקאיים או ללקוחותיהם" יבוא "לגופים פיננסיים או ללקוחותיהם ולבנק ישראל" ובסופו יבוא "בסעיף זה, 'גוף פיננסי' – כהגדרתו בחוק הבנקאות (שירות ללקוח). התשמ"א-1981³, למעט גוף פיננסי המנוי בפסקאות (6) ו-(7) להגדרה האמורה".

תיקון פקודת הבנקאות

2. בפקודת הבנקאות, 1941⁴, אחרי סעיף 111 יבוא:

"חברת שירותים משותפת המפעילה ממשק בין מנפיק לבין סולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב (א) על מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטורים חיצוניים לפי הוראות ניהול בנקאי תקין בעניין דירקטוריון שנתן המפקח לפי סעיף 5(ג1), בחברת ממשק, יחולו, נוסף על ההוראות האמורות, הוראות סעיפים 111(א)(1) ו-(2) ו-111(ב), בשינויים המחויבים.

111. "חברת שירותים משותפת המפעילה ממשק בין מנפיק לבין סולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב

ד ב ר י ה ס ב ר

עסקאות שנעשות באמצעות חברות השירותים המשותפות מתבצעת בידי תאגידים בנקאיים או תאגידים שבעלותם. בשל הוראת סעיף 111 לחוק הבנקאות (רישוי), בנוסחה המוצע בסעיף 2(2) להצעת החוק, צפויים הבנקים בעלי היקף הפעילות הרחב למכור את אמצעי השליטה בחברות כרטיסי האשראי שבשליטתם. כדי לאפשר לחברות אלה ולשחקנים חדשים שיעסקו בהנפקת כרטיסי חיוב או בסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב, לקבל מחברת שירותים משותפת, שירותים חיוניים לצורך ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב, מוצע לקבוע כי חברת שירותים משותפת תהיה רשאית לתת שירותים לגופים פיננסיים נוספים, כדוגמת מבטחים, חברות מנהלות ובעלי רישיון לפי סעיף 12 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, וללקוחותיהם של גופים אלה, וכן לבנק ישראל.

סעיף 2 כאמור לעיל בחלק הכללי של דברי ההסבר, חברת השירותים המשותפת המפעילה ממשק בין מנפיק לבין סולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב (להלן – חברת הממשק) ממלאת תפקיד מרכזי בביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב. בשל חשיבותה של חברת הממשק, וכדי

תום שש שנים מיום תחילתו. בשל ההשלכות של הוראה כאמור וכדי לצמצמן, ככל האפשר, מוצע כי אם הפחית שר האוצר את השיעור האמור, יחולו הוראות המעבר שבפרק ב' לחוק המוצע בהתאמות שייקבעו באותן תקנות.

לפסקה (3)

סעיף 23 לחוק הבנקאות (רישוי), קובע כי חברת שירותים משותפת, המקבלת רישיון לפי סעיף 4(א)(1) לחוק האמור, תעסוק רק במתן שירותים לתאגידים בנקאיים או ללקוחותיהם. לפי סעיף 24 לחוק הבנקאות (רישוי), לא יחזיקו כמה תאגידים בנקאיים, שאינם נשלטים בידי אדם אחד, ביותר מחמישים אחוזים מאמצעי שליטה בתאגיד שעוסק במתן שירותים לחבריו או ללקוחותיהם ואין לו רישיון של חברת שירותים משותפת.

כיום, חברות השירותים המשותפות הקיימות בישראל מספקות לתאגידים המנפיקים כרטיסי חיוב או סולקים עסקאות בכרטיסי חיוב, שירותים חיוניים לצורך ביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב, (למשל אישור עסקאות, איסוף עסקאות ומתן תשובה בשם הסולק לבקשות לאישור שירות). מרבית פעילות הנפקת כרטיסי חיוב וסליקת

³ ס"ח התשמ"א, עמ' 258.

⁴ ע"ר 1134, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85; ס"ח התשע"ד, עמ' 125.

(ב) שר האוצר, בהתייעצות עם הנגיד, רשאי לקבוע בתקנות כי סוגי החלטות של חברת ממשק שהן בעלות השלכות על מקבלי שירותים שאינם מחזיקים בה אמצעי שליטה, יתקבלו בדרך שיקבע.
(ג) בסעיף זה –

“חברת ממשק” – חברת שירותים משותפת כמשמעותה בחוק הבנקאות (רישוי), שאינה חברה ציבורית, המפעילה ממשק בין מנפיק לבין סולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב;

“חברה ציבורית” – כהגדרתה בחוק החברות;

“מנפיק” ו”סולק” – כהגדרתם בסעיף 36 לחוק הבנקאות (רישוי).”

3. תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח)

בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ”א–1981⁵ (להלן – חוק הבנקאות (שירות ללקוח)) –
(1) בסעיף 1, בסופו יבוא:

”גוף פיננסי” – כל אחד מאלה:

(1) תאגיד בנקאי;

(2) החברה כהגדרתה בחוק הדואר, התשמ”ו–1986⁶ (בפסקה זו – חוק הדואר), בנותנה את השירותים הכספיים כהגדרתם באותו חוק מטעם החברה הבת כמשמעותה בסעיף 88יא לחוק האמור, ומהיום הקובע כמשמעותו לפי סעיפים 56 ו-57(ג) לחוק הדואר (תיקון מס’ 11), התשע”ב–2012⁷ – החברה הבת כהגדרתה בחוק הדואר;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי חוק זה, על דירקטור כאמור. בנוסף, בשל חיוניותו של ממשל תאגידי אפקטיבי המתחשב בהחלטותיו במקבלי שירותים שאינם מחזיקים אמצעי שליטה בחברה, מוצע כי שר האוצר, בהתייעצות עם הנגיד, יהיה רשאי לקבוע בתקנות כי סוגי החלטות של חברת ממשק שהן בעלות השלכות על מקבלי שירותים שאינם מחזיקים בה אמצעי שליטה, יתקבלו באופן שיקבע באותן תקנות.

סעיף 3 לפסקה (1)

מוצע לתקן את סעיף 1 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ”א–1981 (להלן – חוק הבנקאות (שירות ללקוח)) ולהגדיר גופים מסוימים כגופים פיננסיים לעניין החוק האמור. גופים אלה מתאפיינים בכך שהם עוסקים במתן שירותים פיננסיים לציבור הרחב ובחשיבותם לעניין הגברת התחרות בתחום האשראי: (1) תאגיד בנקאי; (2) בנק הדואר; (3) גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ”א–1981; (4) חבר בורסה כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ”ח–1968; (5) בעל רישיון לפי

לקדם את ניהולה כך שיעשה לטובת כלל הגופים המקבלים ממנה שירותים, בשים לב לתכליות שבבסיס החוק המוצע, מוצע להחיל את הוראות פקודת הבנקאות לעניין מינוי דירקטורים על ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, על מינוי דירקטורים חיצוניים בחברה זו. בנוסף, מוצע להחיל על מינוי דירקטורים כאמור את ההגבלות המפורטות בסעיף 11(ה) לפקודת הבנקאות על מינוי וכהונה של דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, שמטרתן להבטיח מינוי דירקטורים, הנקיים, ככל האפשר, מזיקות לבעלי מניות משמעותיים בחברת הממשק, בשינויים המחויבים. לעניין זה יצוין כי בשל היותה של חברת הממשק תאגיד בנקאי, חלות עליה הוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח בעניין דירקטוריון; הוראות אלה קובעות, בין השאר, כי שיעור הדירקטורים החיצוניים בדירקטוריון תאגיד בנקאי יהיה שליש לפחות, וכן קובעות דרישות לעניין כשירות מקצועית של דירקטור חיצוני, הוראות בעניין איסור זיקה, ומחילות הוראות מסוימות מחוק החברות, התשנ”ט–1999, החלות על דירקטור חיצוני

⁵ ס”ח התשמ”א, עמ’ 258; התשע”ו, עמ’ 868.

⁶ ס”ח התשמ”ו, עמ’ 79.

⁷ ס”ח התשע”ב, עמ’ 566.

- (3) גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981⁸;
- (4) חבר בורסה כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968⁹;
- (5) בעל רישיון לפי סעיף 12 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016¹⁰;
- (6) מפעיל אתר אינטרנט המיועד למתן הלוואות ולקבלתן, אם מפעיל האתר אינו נתון ההלוואה או מקבלה;
- (7) גוף שאינו מנוי בהגדרה זו והוא מנפיק;
- (8) גוף אחר המפוקח על פי דין, המספק שירותים פיננסיים, שקבע שר האוצר בצו;
- "הוראות ניהול בנקאי תקין" – הוראות המפקח לפי סעיף 5(ג) לפקודת הבנקאות, 1941;
- "הנפקה" ו"תפעול הנפקה", של כרטיס חיוב – כהגדרתם בסעיף 111 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;
- "חוק כרטיסי חיוב" – חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986;
- "כרטיס חיוב" ו"מנפיק" – כמשמעותם בחוק כרטיסי חיוב¹¹;
- (2) בסעיף 5ב(ב), המילים "לפי פקודת הבנקאות, 1941" – יימחקו;
- (3) אחרי סעיף 7א יבוא:
- 7ב. תאגיד בנקאי לא ישנה לרעה את תנאי הסכם ההתקשרות עם לקוח רק בשל כך שהלקוח התקשר או מעוניין להתקשר בהסכם לקבלת שירותים מגוף פיננסי אחר.
- "איסור שינוי לרעה של תנאי התקשרות

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקאות (2) ו-(6)

בשל הוספת הגדרה ל"הוראות ניהול בנקאי תקין" כאמור לעיל, מוצע לתקן את סעיפים 5ב(ב) ו-7(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) ולהתאימם להגדרה המוצעת.

לפסקה (3)

מוצע לקבוע הוראות שונות שיחולו על תאגידים בנקאיים במטרה להבטיח את הגברת התחרות במתן השירותים הפיננסיים ולהקל על פעילותם של גופים פיננסיים שאינם תאגיד בנקאי במתן שירותים אלה.

לסעיף 7ב המוצע

מוצע כי תאגיד בנקאי לא ישנה לרעה תנאים בהסכם התקשרות עם לקוח רק בשל כך שהלקוח התקשר או מעוניין להתקשר בהסכם לקבלת שירותים פיננסיים מגוף פיננסי אחר יובהר כי מקום שבו יש לתאגיד בנקאי טעמים סבירים לשינוי תנאים בהסכם התקשרות, הנובעים, בין השאר, מכך שהלקוח התקשר או היה מעוניין להתקשר עם גוף פיננסי אחר, התאגיד הבנקאי יהיה רשאי לשנותם.

סעיף 12 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016; (6) מפעיל אתר אינטרנט המיועד למתן הלוואות ולקבלתן, אם מפעיל האתר אינו נתון ההלוואה או מקבלה; (7) גוף שאינו כאמור לעיל, והוא מנפיק; (8) גוף אחר, המפוקח על פי דין, המספק שירותים פיננסיים, שקבע שר האוצר בצו.

יובהר כי ההגדרה של גוף פיננסי כוללת גם תאגיד, שאינו תאגיד בנקאי, המפעיל מכשירים למשיכת מזומן (כספומטים) שקיבל רישיון לפי סעיף 12 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016.

עוד מוצע להגדיר מונחים שונים המשמשים בחוק הבנקאות (שירות לקוח), בנוסחו המוצע ולהבהיר את משמעותם. בין השאר מוצע להפנות להגדרות "הנפקה" ו"תפעול הנפקה" שבסעיף 111 לחוק הבנקאות (רישוי), כנוסחו בסעיף (2) להצעת החוק, ולהגדיר את המונח "הוראות ניהול בנקאי תקין" שנעשה בו שימוש לאורך החוק.

⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

⁹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

¹⁰ ס"ח התשע"ו, עמ' 1098.

17. (א) תאגיד בנקאי לא ישלול, במעשה או במחדל, מגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי (בסעיף זה – גוף מתפעל) לתת שירותים פיננסיים, לרבות מתן אשראי, ללקוחות התאגיד הבנקאי, ולא יגביל גוף מתפעל ממתן שירותים כאמור.

(ב) תאגיד בנקאי לא ימנע מגוף מתפעל לעשות שימוש כמפורט להלן, במידע מסוג שקבע שר האוצר בהסכמת שר המשפטים, שהגיע לידי הגוף המתפעל כדין אגב ביצוע תפעול ההנפקה, ובלבד שהלקוח נתן הסכמה מראש לשימוש כאמור:

(1) מתן שירותים כמנפיק;

(2) מתן אשראי.

(ג) שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים, רשאי לקבוע הוראות לעניין קבלת הסכמתו של הלקוח לפי סעיף קטן (ב).
(ד) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו לעניין גוף מתפעל שהוא גוף המנוי בפסקאות (6) ו-(7) להגדרה "גוף פיננסי" שבסעיף 1.

17. (א) ביקש לקוח מתאגיד בנקאי כי מידע בדבר היתרה בחשבון העובר ושב שלו בתאגיד הבנקאי יימסר לגוף פיננסי, מדי יום או מדי תקופה ארוכה יותר לפני בקשת הלקוח, ימסור התאגיד הבנקאי את המידע לאותו גוף בהתאם לבקשה.

העברת מידע
בדבר יתרת הלקוח
בחשבון עובר ושב

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת ההוראה המוצעת להגביל תאגיד בנקאי מלפגוע ביכולתו של גוף פיננסי כאמור להשתמש במידע שהגיע אליו כדין ובהסכמת הלקוח, ובכך לפגוע ביכולתו של הגוף הפיננסי מלהתחרות בתאגיד הבנקאי.

בסעיף קטן (ד) מוצע להבהיר כי הוראות סעיף 17 המוצע לא יחולו לגבי גופים פיננסיים שאינם מפקחים לפי דין (גוף פיננסי שהוא מפעיל אתר אינטרנט המיועד למתן הלוואות ולקבלתן כאמור בפסקה (6) להגדרה המוצעת ל"גוף פיננסי" וגוף שאינו מהמנויים בהגדרה, והוא מנפיק, כאמור בפסקה (7) לאותה הגדרה) וזאת בשל החשש שקיים בהעברת מידע לגוף שאינו מפקח.

לסעיף 17 המוצע

מוצע כי לפי בקשת לקוח, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, ימסור תאגיד בנקאי, מדי יום או מדי תקופה ארוכה יותר לפי בקשת הלקוח, את יתרת חשבון העובר ושב של הלקוח לגוף פיננסי, המפוקח לפי דין, שהלקוח ביקש שמידע כאמור יימסר לו.

יצוין כי כיום, התאגידים הבנקאיים משמשים כ'ברירת המחדל' של הלקוחות לעניין העמדת אשראי בגין יתרה שלילית (אוברדראפט) בחשבון עובר ושב של לקוח. מטרת ההוראה המוצעת היא, על כן, לאפשר לגוף פיננסי כאמור, שאינו תאגיד בנקאי שבו מנהל הלקוח את חשבון העובר ושב שלו, לספק שירות של כיסוי יתרה שלילית בחשבון הלקוח, ובכך להתחרות בבנק על סוג אשראי זה.

מטרת ההוראה המוצעת למנוע מתאגידים בנקאיים, שכיום משמשים שחקנים מרכזיים באספקת שירותים פיננסיים לציבור בישראל, למנוע מלקוחותיהם לצרוך שירותים פיננסיים מגופים מתחרים אחרים ובכך לסכל את מטרת החוק המוצע לקדם תחרות בשוק אספקת השירותים הפיננסיים.

לסעיף 17 המוצע

מוצע לקבוע, בסעיף קטן (א) המוצע, כי תאגיד בנקאי לא ישלול, במעשה או במחדל, מגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי (להלן – גוף מתפעל) לתת שירותים פיננסיים ולא יגבילו ממתן שירותים כאמור, לרבות מתן אשראי, ללקוחות התאגיד הבנקאי. מטרת ההוראה להגביר את התחרות בתחום ההנפקה של כרטיסי חיוב, כך למשל, תאגיד בנקאי לא יהיה רשאי להתנות את התקשרותו עם גוף פיננסי שמבצע בעבורו תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב בכך שהגוף הפיננסי לא ינפיק כרטיסי חיוב ללקוחות התאגיד הבנקאי.

עוד מוצע לקבוע, בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) המוצעים, כי תאגיד בנקאי לא ימנע מגוף מתפעל, לעשות שימוש במידע שהגיע לגוף המתפעל כדין אגב ביצוע תפעול ההנפקה של כרטיסי חיוב, לצורך מתן שירותים כמנפיק או לצורך מתן אשראי, וזאת בתנאי שהלקוח נתן את הסכמתו מראש לשימוש כאמור. מוצע כי סוג המידע שעליו יחולו הוראות הסעיף המוצע, והוראות לעניין קבלת הסכמת הלקוח ייקבעו על ידי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים.

(ב) המפקח רשאי לתת הוראות לעניין מועדי העברת המידע לפי סעיף זה ואופן העברתו, בהוראות ניהול בנקאי תקין.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו לעניין גוף פיננסי המנוי בפסקאות (6) ו-(7) להגדרה "גוף פיננסי" שבסעיף 1.

(א) פנה לקוח לתאגיד בנקאי בבקשה להתקשר עמו בחוזה כרטיס אשראי או פנה תאגיד בנקאי ללקוח בהצעה להתקשרות כאמור, יפיץ התאגיד הבנקאי את כרטיסי האשראי של מנפיקים הקשורים עמו בהסכם הפצה; לעניין זה – "הפצה", של כרטיסי אשראי – ביצוע כל הפעולות כמפורט להלן:

הפצת כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עם תאגיד בנקאי בהסכם הפצה

(1) הצגה לפני הלקוח של פרטים לעניין המנפיקים הקשורים בהסכם הפצה ולעניין כרטיסי האשראי שהם מנפיקים;

(2) מסירת פרטי הלקוח למנפיק מסוים הקשור בהסכם הפצה, לפי בקשת הלקוח;

(3) מסירה ללקוח של כרטיס אשראי שהנפיק לו מנפיק הקשור בהסכם הפצה, בסניפי התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח;

"הסכם הפצה" – הסכם בין תאגיד בנקאי לבין מנפיק אחר להפצת כרטיס אשראי שהנפיק המנפיק האחר;

"כרטיס אשראי", "חוזה כרטיס אשראי" – כמשמעותם בחוק כרטיסי חיוב;

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניין המנפיק הקשור עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה ולעניין כרטיסי האשראי שהם מנפיקים; מסירת פרטי לקוח למנפיק מסוים, לפי בקשת הלקוח; ומסירה ללקוח של כרטיס אשראי שהנפיק לו מנפיק הקשור בהסכם הפצה עם התאגיד הבנקאי, בסניפי התאגיד הבנקאי, לבקשת הלקוח.

לעניין זה מוצע כי המפקח יורה בהוראות ניהול בנקאי תקין הוראות לעניין תנאי הסכם ההפצה בין תאגיד בנקאי למנפיק הקשור עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה ולעניין אופן ההפצה.

יובהר לעניין סעיף זה כי "מנפיק הקשור בהסכם הפצה" הוא גוף פיננסי שהוא מנפיק, למעט גוף פיננסי שאינו מפקח על פי דין.

עוד מוצע לקבוע כי תאגיד בנקאי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה. לעניין זה מוצע כי התניית תנאים בלתי סבירים תיחשב כדין סירוב בלתי סביר, וכי המפקח יהיה רשאי לקבוע הוראות לעניין תנאים שיראו אותם כתנאים בלתי סבירים.

מטרת ההוראה המוצעת היא, לרתום את יכולת ההפצה הגבוהה של התאגידים הבנקאיים לטובת הגופים הפיננסיים המפקחים שאינם תאגידים בנקאיים, ובכך

מוצע כי המפקח יהיה רשאי לתת הוראות לעניין מועדי העברת המידע לפי הסעיף המוצע ואופן העברתו כאמור.

גם לעניין זה מוצע להחריג גופים פיננסיים שאינם מפקחים לפי דין.

לסעיף זה המוצע

לתאגידים הבנקאיים בישראל יכולת גבוהה להפצה ושיווק של שירותים פיננסיים. יכולת זו נובעת, בין השאר, מכך שהם מחזיקים במספר רב של סניפים הפזורים ברחבי הארץ הנגישים לציבור, ומהנטייה של לקוחות לצרוך את מכלול השירותים הפיננסיים במקום אחד.

בשל כך, מוצע לקבוע כי אם פנה לקוח לתאגיד בנקאי בבקשה להתקשר עמו בחוזה להנפקת כרטיס אשראי או שהתאגיד הבנקאי פנה ללקוח להציע לו להתקשר בחוזה כרטיס אשראי, יחויב התאגיד הבנקאי להפיץ גם את כרטיסי האשראי של מנפיקים, המפקחים על פי דין, הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה. מוצע לקבוע לעניין זה כי הפצה של כרטיס אשראי היא ביצוע כל אחת מן הפעולות האלה, בהתאם להסכם ההפצה בין התאגיד הבנקאי לבין המנפיק: הצגה לפני לקוח של פרטים

"מנפיק הקשור בהסכם הפצה" – גוף פיננסי שהוא מנפיק, למעט גוף המנוי בפסקאות (6) ו-(7) להגדרה "גוף פיננסי" שבסעיף 1, שהתקשר עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה.

(ב) המפקח ייתן בהוראות ניהול בנקאי תקין, הוראות לעניין תנאי הסכם ההפצה בין תאגיד בנקאי לבין מנפיק קשור ולעניין אופן ההפצה לפי סעיף זה.

(ג) לא יסרב תאגיד בנקאי סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה כאמור בסעיף זה; לעניין זה, התניית תנאים בלתי סבירים דינה כדין סירוב בלתי סביר; המפקח רשאי לקבוע בהוראות ניהול בנקאי תקין תנאים שיראו אותם כבלתי סבירים לעניין סעיף קטן זה.

(א) תאגיד בנקאי יציג ללקוח, לפי בקשתו, מידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי החיוב של הלקוח שהתשלום בעדן נעשה בדרך של חיוב חשבון העובר ושב של הלקוח בתאגיד הבנקאי; היה התאגיד הבנקאי מנפיק, תהיה הצגת המידע לפי סעיף קטן זה על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק מנפיק אחר, וזה להצגת המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק התאגיד הבנקאי.

(ב) המפקח ייתן בהוראות ניהול בנקאי תקין הוראות לעניין אופן הצגת המידע בידי תאגיד בנקאי לפי סעיף קטן (א), מועדי הצגת המידע ופרטי המידע.

(ג) שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ובהתייעצות עם הנגיד, יקבע בתקנות הוראות לעניין העברת מידע כאמור בסעיף קטן (א) ממנפיק לתאגיד בנקאי לצורך הצגתו כאמור באותו סעיף קטן, לרבות פרטי המידע, מועדי העברתו ואופן ההעברה.

17. הצגת מידע על עסקאות שביצע לקוח באמצעות כרטיס חיוב

ד ב ר י ה ס ב ר

הבנקאי לצורך הצגתו על ידי התאגיד הבנקאי. כדי להגן על הלקוח מעשיית שימוש במידע האמור שלא לצורך הצגתו בחשבון, מוצע לאסור על תאגיד בנקאי לעשות שימוש במידע שהגיע לידי אלא לצורך הצגתו ללקוח כאמור, אלא אם כן קיבל הסכמה מפורשת לכך מהלקוח.

מטרת ההוראה המוצעת היא לחייב תאגיד בנקאי שבו מתנהל חשבון העובר ושב של לקוח להציג ללקוח, לפי בקשתו, את המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שלו, וזאת בין אם מנפיק כרטיס החיוב הוא התאגיד הבנקאי ובין אם מנפיק כרטיס החיוב הוא מנפיק אחר. בכך, יתאפשר ללקוח להשוות בין היתרה הקיימת לו בחשבון העובר ושב שלו לבין החיובים שבהם התחייב באמצעות כרטיס החיוב ולכלכל את צעדיו בתבונה.

בנוסף, הטלת חובה על תאגיד בנקאי מנפיק להציג את המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק מנפיק אחר באותו אופן שבו הוא מציג את

לאפשר ללקוח לגוון את מקורות האשראי שהוא צורך מגופים שונים המתחרים זה בזה.

לסעיף 17 המוצע

מוצע כי לבקשת לקוח של תאגיד בנקאי, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, יציג התאגיד הבנקאי מידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי החיוב של הלקוח שהתשלום בעדן נעשה בדרך של חיוב חשבון העובר ושב של הלקוח בתאגיד הבנקאי. בנוסף, אם התאגיד הבנקאי הוא מנפיק, אופן הצגת המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיס חיוב שהנפיק מנפיק אחר יהיה זהה לאופן הצגת המידע על עסקאות שנעשות באמצעות כרטיס חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי.

עוד מוצע כי המפקח ייתן בהוראות לעניין אופן הצגת המידע, מועדי הצגתו ופרטי המידע שיוצגו, וכי שר האוצר, בהסכמת שר המשפטים ובהתייעצות עם הנגיד, יקבע בתקנות הוראות לעניין העברת המידע ממנפיק לתאגיד

(ד) תאגיד בנקאי לא יעשה כל שימוש במידע שהגיע לידיו לפי סעיף קטן (ג), אלא לצורך הצגתו כאמור בסעיף קטן (א).";

(4) בסעיף 10(1), במקום "7א" יבוא "7א עד 17";

(5) בסעיף 16יא, אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) שיעורי ריביות המשולמות בפועל על ידי כל אחד מהתאגידים הבנקאיים ללקוחות, בעד פיקדונות שקליים, בדרך שתאפשר השוואה בין הריביות;

(4) שיעורי ריביות הנגבות בפועל על ידי כל אחד מהתאגידים הבנקאיים מלקוחות בעד מתן אשראי, בדרך שתאפשר את ההשוואה בין הריביות.";

(6) בסעיף 17א, המילים "לפי סעיף 5(ג1) לפקודת הבנקאות, 1941" – יימחקו.

פרק ב': תחילה והוראות מעבר

הגדרות

4. בפרק זה –

"אמצעי שליטה", "בנק" ו"שליטה" – כמשמעותם בחוק הבנקאות (רישוי);

"בנק בעל היקף פעילות רחב", ו"הנפקה" ו"תפעול הנפקה", של כרטיסי חיוב – כהגדרתם בסעיף 11ב לחוק הבנקאות (רישוי), כנוסחו בסעיף 2(2) לחוק זה;

"חברת כרטיסי חיוב" – תאגיד שערב יום התחילה עסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב;

"חווה כרטיס אשראי", "חווה כרטיס חיוב", "כרטיס אשראי", "כרטיס חיוב" ו"מנפיק" – כמשמעותם בחוק כרטיסי חיוב;

"חוק כרטיסי חיוב" – חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986;

"מועד ההפרדה" – המועד שבו בנק בעל היקף פעילות רחב הפסיק לשלוט ולהחזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב.

ד ב ר י ה ס ב ר

של ריביות המשולמות בפועל ללקוחות בעד פיקדונות שקליים וכן בדבר שיעורים של ריביות שנגבות בפועל מלקוחות בעד מתן אשראי.

מטרת ההוראה המוצעת היא מתן מידע בידי לקוחות שיסייע להם להשוות בין מוצרים שונים (פיקדונות ואשראי), שתאגידים בנקאיים שונים מציעים. פרסום המידע על ידי המפקח צפוי לחזק את כוח המיקוח של הלקוחות ולהביא להגברת התחרות בין התאגידים הבנקאיים.

סעיף 4 מוצע להגדיר מונחים שונים המשמשים בפרק ב' לחוק המוצע, שעניינו בהוראות תחילה ובהוראות מעבר. בין השאר מוצע להגדיר לעניין הפרק האמור "חברת כרטיסי חיוב" כתאגיד שערב יום תחילתו של החוק המוצע עסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב. כמו כן מוצע להגדיר מהו "מועד ההפרדה" ולקבוע כי מדובר במועד שבו בנק בעל היקף פעילות רחב הפסיק לשלוט ולהחזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב.

המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיס חיוב שהוא הנפיק, נועדה להשוות, לעניין זה, את תנאי השימוש של כרטיס חיוב המונפק על ידי תאגיד בנקאי שבו מתנהל חשבון העובר ושב של הלקוח לתנאי השימוש של כרטיס חיוב המונפק על ידי מנפיק אחר שאינו מנהל את חשבון העובר ושב של הלקוח, ובכך, להגביר את התחרות בשוק השירותים הפיננסיים.

לפסקה (4)

מוצע לתקן את סעיף 10(1) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) כך שהוראות סעיפים 7ב עד 17 לאותו חוק, כנוסחם בסעיף 2(5) לחוק זה, יוחרגו מהוראות העונשין בחוק הבנקאות (שירות ללקוח). יצוין כי החלת סנקציה של עיצומים כספיים על הפרת הוראות סעיפים אלה תיבחן בהמשך הליכי החקיקה.

לפסקה (5)

מוצע לתקן את סעיף 16יא לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) ולהסמיך את המפקח לפרסם נתונים בדבר שיעורים

(א) תחילתו של חוק זה ביום פרסומו (להלן – יום התחילה), ואולם תחילתם של סעיפים 77 עד 17 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כנוסחם בסעיף 3(3) לחוק זה, שנה מיום התחילה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) והוראות סעיף 111 לחוק הבנקאות (רישוי), כנוסחו בסעיף 2(1) לחוק זה, רשאי בנק בעל היקף פעילות רחב ששלט או שהחזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב ערב יום התחילה, להמשיך ולשלוט או להחזיק אמצעי שליטה באותה חברה עד תום שלוש שנים מיום התחילה, ואם בתקופה האמורה פחת שיעור החזקותיו של הבנק באמצעי השליטה בחברה ל-40% או פחות ו-25% לפחות מאמצעי השליטה בחברה הונפקו לציבור – עד תום ארבע שנים מיום התחילה.

6. הגבלות בתקופת המעבר לעניין בנק המנפיק כרטיסי חיוב

בתקופה שמיום התחילה עד תום חמש שנים מהמועד האמור, ולגבי בנק בעל היקף פעילות רחב – עד תום שלוש שנים ממועד ההפרדה (להלן – תקופת המעבר) יחולו הוראות אלה:

(1) על בנק המנפיק כרטיסי חיוב, שערב יום התחילה שלט או החזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב, יחולו הוראות אלה:

(א) מתום שנה מיום התחילה ועד תום תקופת המעבר יבצע הבנק את תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב שהוא מנפיק גם באמצעות חברת כרטיסי חיוב, אחת לפחות, ולעניין בנק בעל היקף פעילות רחב וכל בנק אחר שאינו עוסק בעצמו בתפעול הנפקה – באמצעות שתי חברות כרטיסי חיוב לפחות, שאחת מהן לפחות אינה בשליטתו והוא אינו מחזיק בה אמצעי שליטה ובכפוף להוראות פסקת משנה (ב);

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 5 לסעיף קטן (א)

שלהם בחברת כרטיסי חיוב, וכך להחיל על החברה את כללי הממשל התאגידי וחובות הגילוי החלים על חברה שמניותיה הונפקו בבורסה ואינם חלים על חברה פרטית.

ויובהר כי להבדיל ממגבלת השליטה והחזקת אמצעי השליטה בחברת כרטיסי חיוב, שתחילתה תידחה כאמור לעיל, האיסור על בנק בעל היקף פעילות רחב, לפי סעיף 111(ב) האמור, לעסוק בעצמו בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב, ייכנס לתוקף מיד ביום התחילה.

סעיף 6 לפסקה (1)

מוצע כי בתקופה שמיום התחילה ועד תום חמש שנים מהמועד האמור, ולגבי בנק בעל היקף פעילות רחב – עד תום שלוש שנים ממועד ההפרדה (להלן – תקופת המעבר), יחולו מגבלות על בנק שמנפיק כרטיסי חיוב שערב יום התחילה שלט או החזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. מגבלות אלה נועדו להעניק 'הגנת ינוקא' לחברות כרטיסי החיוב לאחר "שיופודרו" מהבנקים ולמנפיקים חדשים אחרים שיקומו. הגנה זו תאפשר לגופים החדשים שיקומו לבסס את מעמדם כמתחרים אפקטיביים בשוק האשראי הקמעונאי.

לפסקת משנה (א)

מוצע כי מתום שנה מיום התחילה ועד תום תקופת המעבר יבצע הבנק את תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב שהוא מנפיק גם באמצעות חברת כרטיסי חיוב,

מוצע כי כניסתו של החוק לתוקף תהיה מיד עם פרסומו (להלן – יום התחילה). עם זאת, בשל העובדה שהוראות סעיפים 77 עד 17 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) כנוסחם בסעיף 3(3) להצעת החוק, מטילים על תאגידים בנקאיים הוראות שונות הכרוכות בהיערכות מוקדמת של התאגידים, בין השאר בהיבטים טכנולוגיים מורכבים, מוצע כי תחילתן של הוראות אלה יהיה שנה מיום התחילה.

לסעיף קטן (ב)

לפי סעיף 111(ב) לחוק הבנקאות (רישוי), כנוסחו בסעיף 2(1) להצעת החוק, בנק בעל היקף פעילות רחב לא יעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב ולא ישלוט ולא יחזיק באמצעי שליטה בתאגיד העוסק בעיסוקים כאמור.

כדי לאפשר לבנק בעל היקף פעילות רחב להיערך להגבלות המוטלות עליו בסעיף 111(ב) האמור ולמכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק בהם בחברת כרטיסי החיוב, מוצע כי תחילתו של האיסור לעניין החזקת אמצעי שליטה ושליטה בחברה כאמור, יהיה שלוש שנים מיום התחילה. לעניין זה מוצע לדחות בשנה נוספת את מועד התחילה של סעיף 111(ב) האמור לגבי בנק בעל היקף פעילות רחב ששיעור החזקותיו בחברה פחת בתקופת שלוש השנים האמורות ל-40% או פחות, וזאת אם 25% לפחות מאמצעי השליטה בחברה הונפקו לציבור. מטרתה של הוראה זו לתמרץ את הבנקים להנפיק בבורסה את אמצעי השליטה

(ב) מתום שנתיים מיום התחילה ועד תום תקופת המעבר, הבנק לא יבצע באמצעות חברת כרטיסי חיוב אחת, תפעול הנפקה של יותר מ-40% מסך כרטיסי החיוב החדשים שהוא מנפיק ללקוחותיו; לעניין חישוב השיעור לפי פסקת משנה זו, לא יובא בחשבון כרטיס חיוב שהונפק על פי חוזה כרטיס חיוב שנחתם לפני יום התחילה ושחודש במהלך תקופת המעבר לפי סעיף 2(ב) לחוק כרטיסי חיוב; שר האוצר, בהסכמת הנגיד, רשאי, בכל עת במהלך תקופת המעבר, לשנות בצו את השיעור הקבוע בפסקה זו, אם מצא כי הדבר מוצדק לשם קידום התחרות בשוק האשראי;

(2) על בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב יחולו, נוסף על הוראות פסקה (1), הוראות אלה:

(א) חלוקת הכנסות הנובעות מתפעול ההנפקה של כרטיסי חיוב ומפעילות הלקוחות בכרטיסי חיוב, בין הבנק לבין חברת כרטיסי החיוב, תהיה בהתאם להוראות שנקבעו לעניין זה בהסכם ההתקשרות ביניהם שהיה בתוקף ביום ט"ז בסיוון התשע"ה (3 ביוני 2015), אלא אם כן הורה המפקח אחרת בהוראות ניהול בנקאי תקין;

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניין חישוב העמידה בשיעור האמור, מוצע כי לא יובא בחשבון כרטיס חיוב שהונפק על פי חוזה כרטיס חיוב שנחתם לפני יום התחילה ושחודש במהלך תקופת המעבר לפי סעיף 2(ב) לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. מטרת הוראה זו להגן על בעלי הכרטיסים הקיימים שלא יידרשו להחזיר את כרטיס החיוב הקיים שלהם.

עוד מוצע להסמיך את שר האוצר, בהסכמת הנגיד, במהלך תקופת המעבר, לקבוע לגבי ההוראה המוצעת שיעור נמוך או גבוה מ-40% אם מצא כי הדבר מוצדק לשם קידום התחרות בתחום האשראי.

לפסקה (2)

מוצע לקבוע מגבלות נוספות על המגבלות שפורטו לעיל, שיחולו על בנק בעל היקף פעילות רחב בתקופת המעבר.

לפסקת משנה (א)

ההכנסות של חברות כרטיסי החיוב מביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב הוא רכיב משמעותי מכלל ההכנסות של חברות אלה. יתר על כן, הבנק עלול להיות בניגוד עניינים בתקופת המעבר, שבה הוא נדרש להמשיך לפעול באמצעות חברת כרטיסי חיוב הצפויה להיות מתחרה שלו.

מוצע על כן לקבוע כי חלוקת ההכנסות הנובעות מתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ומהפעילות של הלקוחות בכרטיס החיוב, בין בנק בעל היקף פעילות רחב לבין חברת כרטיסי חיוב, תהיה בהתאם לקבוע בהסכם ההתקשרות ביניהם כפי שהיה בתוקף ביום ט"ז בסיוון התשע"ה (3 ביוני 2015) (מועד מינוי הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים) וזאת אלא אם כן הורה המפקח על הבנקים אחרת. לעניין זה יובהר כי הכנסות הנובעות מתפעול הנפקה כוללות דמי כרטיס, דמי הנפקה, דמי הפצה, דמי תפעול,

אחת לפחות (שהיא כאמור לעיל – תאגיד שערב יום התחילה עסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב). הוראה זו נועדה לתת לחברות כרטיסי החיוב בסיס הכנסה יציב כך שיוכלו להתבסס כלכלית ולהיות גורם תחרותי בשוק, לקראת מועד היפרדותן מהבנקים ששלטו בהן, ובמשך תקופה נוספת מוגבלת לאחר מכן.

לעניין בנק בעל היקף פעילות רחב או כל בנק אחר שאינו עוסק בעצמו בתפעול הנפקה, מוצע לחייבו לפעול בתקופה האמורה לעיל באמצעות שתי חברות כרטיסי חיוב שאחת מהן לפחות אינה בשליטתו והוא אינו מחזיק בה אמצעי שליטה, וזאת בכפוף להוראה שבפסקת משנה (ב) שלהלן. הוראה זו נועדה למנוע מצב שבו חברת כרטיסי חיוב אחת מבצעת את כל תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב של הבנק, ובכך נוצרת "תלות" של חברת כרטיסי החיוב בבנק, המצמצמת את האפשרות שהחברה תתחרה באותו בנק, דבר העלול להשיב את המצב הקיים על כנו באמצעות מערכת הסכמית. בנוסף, ריכוז הפעילות אצל חברת כרטיסי חיוב אחת עלול לפגוע בהגנת הינוקא הנדרשת לחברות כרטיסי חיוב אחרות. יצוין כי הוראה זו נועדה גם לאפשר לחברות כרטיסי החיוב המופרדות להתחרות על תפעול כרטיסי החיוב המונפקים בידי בנק הממשיך לשלוט או להחזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב עד למכירתן.

לפסקת משנה (ב)

מוצע כי מתום שנתיים מיום התחילה ועד תום תקופת המעבר, הבנק לא יבצע, באמצעות חברת כרטיסי חיוב אחת, תפעול הנפקה של יותר מ-40% מסך כרטיסי החיוב החדשים שמנפיק הבנק ללקוחותיו. הוראה זו מטרתה להפחית את התלות של חברות כרטיסי החיוב בבנקים וזאת לאור העובדה שתפעול כרטיסי החיוב בעבור הבנקים מהווה הכנסה משמעותית לחברות כרטיסי החיוב.

(ב) הבנק רשאי לפנות ללקוח בעניין חידוש כרטיס אשראי רק בתוך 45 הימים שלפני המועד לסיום חוזה כרטיס האשראי, ואולם רשאי הבנק לפנות ללקוח לפני התקופה האמורה בהתקיים אחד מאלה:

(1) חל שינוי מהותי במצבו הכלכלי של הלקוח, ובלבד שהבנק יתעד את פנייתו ללקוח ואת הנימוקים לה כפי שיורה המפקח בהוראות ניהול בנקאי תקין;

(2) קיימת מניעה לשימוש בכרטיס האשראי הקיים; הנפיק הבנק כרטיס אשראי חדש לפי פסקת משנה זו, יהיו תנאי חוזה כרטיס האשראי החדש זהים לתנאי חוזה כרטיס האשראי הקיים;

לעניין פסקת משנה זו –

“חידוש כרטיס אשראי” – פעולות כמפורט להלן:

(1) חידוש חוזה כרטיס אשראי קיים לפי סעיף 2(ב) לחוק כרטיסי חיוב;

(2) שינוי תנאים בחוזה כרטיס אשראי קיים;

(3) התקשרות עם לקוח שהוא צד לחוזה כרטיס אשראי קיים, בחוזה כרטיס אשראי חדש;

“חוזה כרטיס אשראי קיים” – חוזה כרטיס אשראי שבו התקשר הבנק עם לקוח לפני יום התחילה;

“כרטיס אשראי קיים” – כרטיס אשראי שהונפק לפי חוזה כרטיס אשראי קיים.

(ג) מתום שנתיים מיום התחילה ועד תום תקופת המעבר, סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק, בכל שנה, לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015; שר האוצר בהסכמת הנגיד, רשאי לקבוע הוראות לעניין ההיערכות הנדרשת מבנק לשינוי מסגרות האשראי ולעניין אופן מתן הודעה ללקוחות הבנק בדבר שינוי המסגרות כאמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע כי תנאי החוזה של כרטיס אשראי החדש שהונפק בשל אותה מניעה יהיו זהים לתנאי חוזה הכרטיס הקיים.

מטרת ההוראה המוצעת להעניק לשחקנים החדשים זכות קדימה: לשווק את כרטיסי האשראי שהם מנפיקים ועל ידי כך ליצור לעצמם בסיס לקוחות יציב ואפשרות בת קיימא להתחרות בבנקים הקיימים. בנוסף, תוגבל יכולתם של הבנקים הקיימים שמשקלם בשוק האשראי רב ושמעמדם מבוסס ויציב, לבצע מהלכים שיסכלו את המטרה האמורה. כך, למשל, נועדה ההוראה המוצעת למנוע מאותם בנקים להאריך את תוקף כרטיסי האשראי של לקוחותיהם הקיימים, שכן הארכת התוקף תייתר, בפועל, את הצורך של לקוחות אלה בכרטיסי אשראי חדשים ובכך תיפגע התחרות בתחום זה.

לפסקת משנה (ג)

מוצע לקבוע כי מתום שנתיים מיום התחילה ועד תום תקופת המעבר, סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב בכל שנה לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות

עמלה צולבת, עמלות תפעוליות או אחרות, והכנסות אחרות הנובעות ישירות מפעילות הלקוח בכרטיס האשראי.

ההוראה המוצעת נועדה למנוע מבנקים בעלי היקף פעילות רחב, כל עוד הם שולטים בחברות כרטיסי חיוב, לשנות את חלוקת ההכנסות בינם לבין חברות כרטיסי החיוב ובכך להביא לפגיעה כלכלית בהכנסות חברות כרטיסי החיוב.

לפסקת משנה (ב)

מוצע לקבוע כי בתקופת המעבר בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב יהיה רשאי לפנות ללקוח בעניין חידוש כרטיס אשראי רק בתקופת 45 הימים שלפני המועד לסיום חוזה כרטיס האשראי. עם זאת, מוצע כי בנק יהיה רשאי לפנות ללקוח גם לפני התקופה האמורה אם חל שינוי במצבו הכלכלי של הלקוח המצדיק זאת (כגון ירידה משמעותית בהכנסת הלקוח או לחלופין עליה משמעותית בהכנסתו) או אם קיימת מניעה לשימוש בכרטיס האשראי הקיים (כגון אובדן או גניבה של הכרטיס, שימוש לרעה בכרטיס או פגם טכני בו). ואולם במקרה של מניעה כאמור

3) חברת כרטיסי חיוב לא תסרב להתקשר עם בנק לשם תפעול הנפקה של כרטיס חיוב שמנפיק הבנק, מטעמים בלתי סבירים.

איסור רכישה
אמצעי שליטה
בחברת כרטיסי
חיוב

7. בנק, גוף מוסדי גדול ותאגיד ריאלי משמעותי לא ירכשו מבנק בעל היקף פעילות רחב אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב; לעניין זה – "גוף מוסדי" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח; "גוף מוסדי גדול" – כל אחד מאלה:

(1) גוף מוסדי שהיקף הנכסים המנוהלים על ידו עולה על 100 מיליארד שקלים חדשים;

(2) תאגיד השולט בגוף מוסדי, אחד או יותר, ובלבד שסך הנכסים המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים שבשליטתו עולה על 100 מיליארד שקלים חדשים;

(3) גוף מוסדי הנשלט בידי תאגיד שמתקיימת בו הוראת פסקה (2);

לעניין זה, "נכסים מנוהלים" – לגבי גוף מוסדי שהוא מבטח – הנכסים המוחזקים על ידו לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה כמשמעותן בחוק הפיקוח על הביטוח, ולגבי גוף מוסדי שהוא חברה מנהלת – נכסי קופות הגמל שבניהול החברה כהגדרתם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005¹¹;

"חוק הפיקוח על הביטוח" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981¹²;

"תאגיד ריאלי משמעותי" – כהגדרתו בסעיף 335 לחוק הבנקאות (רישוי).

ד ב ר י ה ס ב ר

כרטיסי החיוב ינצלו את החובה האמורה וידרוש תנאים בלתי סבירים מהבנק לצורך מתן שירותיהם, מוצע לאסור על חברות כרטיסי החיוב לסרב להתקשרות מטעמים בלתי סבירים.

סעיף 7 כאמור בחלק הכללי של דברי ההסבר, המבנה הריכוזי של המערכת הבנקאית בישראל נשמר באופן יציב במהלך כמעט שני העשורים האחרונים, ונלווים לו חסמי כניסה גבוהים של שחקנים חדשים וחסמי מעבר של לקוחות.

מוצע על כן לאסור על בנק, גוף מוסדי גדול ותאגיד ריאלי משמעותי, כהגדרתם המוצעת, לרכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב, אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב.

מטרת ההוראה המוצעת למנוע מגופים פיננסיים גדולים לרכוש את חברות כרטיסי החיוב המופרדות, לרבות רכישה של פעילות שלהן, ובכך לאפשר הקמת גופים חדשים בשוק האשראי בישראל בעלי פוטנציאל להפוך לבנקים חדשים, אשר יתחרו במערכת הבנקאית הקיימת.

הבנק כפי שהיה בשנת 2015. עוד מוצע לקבוע כי שר האוצר, בהסכמת הנגיד, רשאי לקבוע הוראות לעניין ההיערכות הנדרשת מבנק לשינוי מסגרות האשראי ולעניין אופן מתן הודעה ללקוחות הבנק בדבר שינוי המסגרות כאמור.

מטרת ההוראה המוצעת לצמצם את היקף האשראי שמעניק בנק בעל היקף פעילות רחב באמצעות כרטיס אשראי שהוא מנפיק, ובכך לפנות למנפיקים החדשים שיקומו נתח שוק משמעותי שיאפשר להם לגייס בסיס לקוחות רחב. בנוסף, כדי למנוע אפשרות של בנק בעל היקף פעילות רחב להגדיל את מסגרות האשראי מיום התחילה של החוק המוצע, ובתום שנתיים מיום התחילה לצמצם את המסגרות עד להיקפם ביום התחילה, מוצע כי סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק לעניין הוראה זו יהיה סך המסגרות כפי שהיה בשנת 2015.

לפסקה (3)

כאמור לעיל בדברי ההסבר לפסקת משנה (א) של פסקה (1), מוטלת על בנק חובה להתקשר עם חברות כרטיסי חיוב (אחת או שתיים, לפי העניין) לצורך תפעול הנפקה של כרטיסי החיוב שהוא מנפיק. בשל החשש שחברות

¹¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 889.

¹² ס"ח התשמ"א, עמ' 208.

הוראת מעבר לעניין שימוש במידע שהגיע לחברת כרטיסי חיוב אגב ביצוע תפעול הנפקה

8.

על אף הוראות כל דין, רשאית חברת כרטיסי חיוב, במהלך תקופת המעבר, לעשות שימוש בפרטי ההתקשרות של לקוח, ובהם בלבד, שהגיעו לידי החברה כדין לפני יום התחילה או במהלך תקופת המעבר אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב בעבור בנק, לשם פנייה ללקוח לצורך הצעה למתן שירותים כמנפיק או לצורך הצעה למתן אשראי, וזאת אף בלא שהלקוח נתן את הסכמתו; ביקש לקוח מחברת כרטיסי חיוב שלא ייעשה שימוש במידע לגביו כאמור בסעיף זה, לא תהיה רשאית החברה להחזיק במידע כאמור או לעשות בו שימוש; לעניין זה, "פרטי ההתקשרות של לקוח" – שם, מען ומספר טלפון.

ועדה מייעצת

9.

(א) מוקמת בזה ועדה מייעצת שתעקוב בתקופה שמיום התחילה ועד תום שש שנים מהמועד האמור (בסעיף זה – תקופת עבודת הוועדה) אחר יישום הוראות חוק זה (בסעיף זה – הוועדה המייעצת), ואלה חבריה:

(1) המנהל הכללי של משרד האוצר ומנהל חטיבת המחקר בבנק ישראל, שיהיו יושבי הראש של הוועדה;

(2) הממונה על התקציבים במשרד האוצר;

(3) הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון;

(4) הממונה על הגבלים עסקיים;

(5) המפקח על הבנקים;

(6) הממונה על מערכות תשלומים בבנק ישראל.

(ב) תפקידי הוועדה המייעצת הם:

(1) לערוך בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק האשראי ולאחר חסמים בהתפתחות התחרות בשוק זה;

(2) להמליץ על צעדים להגברת התחרות בשוק האשראי;

(3) להמליץ לעניין הפעלת הסמכות לפי סעיף 11(ב) (לחוק הבנקאות (רישוי), כנוסחו בסעיף 1(2) לחוק זה.

(ג) בביצוע תפקידיה תביא הוועדה המייעצת בחשבון בין השאר עניינים אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

תום שש שנים מהמועד האמור. מוצע כי המנהל הכללי של משרד האוצר ומנהל חטיבת המחקר בבנק ישראל, יהיו יושבי הראש של הוועדה, ויהיו חברים בה הממונה על התקציבים במשרד האוצר, הממונה על הגבלים עסקיים, המפקח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והממונה על מערכות תשלומים בבנק ישראל.

לסעיף קטן (ב)

מוצע כי תפקידי הוועדה המייעצת יהיו לערוך בדיקות תקופתיות של מצב התחרות בשוק האשראי ולאחר חסמים בהתפתחות התחרות בשוק זה, להמליץ על צעדים להגברת התחרות בשוק האשראי, ולהמליץ לעניין הפעלת הסמכות לפי סעיף 11(ב) (לחוק הבנקאות (רישוי) כנוסחו המוצע בסעיף 1(2) להצעת החוק (הורדת השיעור הקבוע בהגדרה "בנק בעל היקף פעילות רחב").

לסעיף קטן (ג)

מוצע כי בביצוע תפקידיה תביא הוועדה המייעצת בחשבון, בין השאר, את התפתחות התחרות בשוק האשראי בישראל, השינוי שחל בהיקף האשראי הניתן בשוק

סעיף 8 מוצע לאפשר לחברת כרטיסי חיוב, במהלך תקופת המעבר, לעשות שימוש בפרטי ההתקשרות של לקוח (שם, מען ומספר טלפון), שהגיעו לידיה כדין לפני יום התחילה או במהלך תקופת המעבר, אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיס חיוב בעבור בנק, וזאת לשם פנייה ללקוח לצורך הצעה למתן שירותים כמנפיק או לצורך הצעה למתן אשראי, והכול גם בלא שהלקוח נתן את הסכמתו. מטרת ההוראה המוצעת לאפשר לחברות כרטיסי החיוב המופרדות לנסות ולשמר את בסיס הלקוחות שהיה קיים אצלן לפני ההפרדה וזאת לתקופה מסוימת ומוגבלת גם לאחר ההפרדה.

עם זאת מוצע לאפשר ללקוח לפנות לחברת כרטיסי החיוב ולבקש שלא ייעשה שימוש במידע לגביו כאמור לעיל.

לעניין זה יובהר כי כל שימוש אחר במידע כפוף לקבלת הסכמת הלקוח.

סעיף 9 לסעיף קטן (א)

מוצע להקים ועדה מייעצת שתעקוב אחר יישום הוראות החוק המוצע ותפעל בתקופה שמיום התחילה עד

- (1) התפתחות התחרות בשוק האשראי בישראל;
- (2) השינוי שחל בהיקף האשראי הניתן בשוק האשראי בישראל מיום התחילה;
- (3) המחיר שמשלם הלקוח בעד קבלת אשראי מגופים פיננסיים;
- (4) שמירה על היציבות הפיננסית.
- (ד) על אף הוראות כל דין, תמסור רשות לוועדה המייעצת, לפי בקשת הוועדה, מידע המצוי בידי הרשות והדרוש לוועדה לשם מילוי תפקידיה, למעט מידע פרטני הנוגע לגוף פיננסי מסוים או מידע כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁵; נמסר מידע כאמור לא ישתמש חבר הוועדה במידע האמור אלא לשם ביצוע תפקידי הוועדה לפי סעיף זה; לענין זה, "רשות" – כל אחת מאלה:

- (1) אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון;
- (2) בנק ישראל, לענין מידע המצוי בידי חטיבת הפיקוח על הבנקים והמחלקה הממונה על מערכות תשלומים;
- (3) רשות ניירות ערך;
- (4) רשות ההגבלים העסקיים, לענין מידע שנאסף מכוח סמכות הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 44 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988¹⁴.
- (ה) הוועדה המייעצת תגיש לממשלה ולוועדת הכספים של הכנסת, אחת לשנה, במהלך תקופת עבודת הוועדה, דין וחשבון על עבודתה והמלצותיה.
- (ו) הוועדה המייעצת תקבע את סדרי עבודתה.

10. דירקטור חיצוני המכהן ערב יום התחילה בחברת ממשק כאמור בסעיף 11 לפקודת הבנקאות, 1941 כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, רשאי להמשיך ככהונתו עד תום שנה מיום התחילה או עד סיום תקופת כהונתו, לפי המוקדם.
11. שר האוצר רשאי להתקין תקנות לביצוע הוראות פרק זה.

הוראת מעבר לעניין המשך כהונת דירקטורים חיצוניים בחברת ממשק תקנות ביצוע

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ה)

בשל חשיבות תפקידי הוועדה, בדגש על תפקידיה לעקוב אחר יישום הוראות החוק המוצע, מוצע שהוועדה המייעצת תגיש לממשלה ולוועדת הכספים של הכנסת, אחת לשנה, במהלך תקופת עבודת הוועדה, דין וחשבון על עבודתה והמלצותיה.

סעיף 10 לאור ההסדר המוצע בסעיף 11 לפקודת הבנקאות, כנוסחו בסעיף 2 להצעת החוק, לענין מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטורים חיצוניים בחברת שירותים משותפת המפעילה ממשק בין מנפיק לבין סולק, לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב, וכדי לאפשר לחברה זמן היערכות למינוי דירקטורים חיצוניים לפי ההסדר האמור, מוצע כי דירקטור חיצוני המכהן ערב יום התחילה באותה חברה, יהיה רשאי להמשיך ככהונתו עד תום שנה מיום התחילה או עד סיום תקופת כהונתו, לפי המוקדם.

האשראי בישראל מיום התחילה, המחיר שמשלם הלקוח בעד קבלת אשראי מגופים פיננסיים, ושמירה על היציבות הפיננסית.

לסעיף קטן (ד)

מוצע כי על אף הוראות כל דין, אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בנק ישראל – לענין מידע המצוי בידי חטיבת הפיקוח על הבנקים והמחלקה הממונה על מערכות תשלומים, רשות ניירות ערך ורשות ההגבלים העסקיים, לענין מידע שנאסף מכוח סמכות הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 44 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, ימסרו לוועדה המייעצת, לפי בקשתה, מידע המצוי בידיהם והדרוש לוועדה לשם מילוי תפקידיה, למעט מידע פרטני הנוגע לגוף פיננסי מסוים או מידע פרטני הנוגע לאדם מסוים כהגדרתו בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. עוד מוצע לקבוע כי אם נמסר מידע כאמור לא ישתמש בו חבר ועדה אלא לשם ביצוע תפקידי הוועדה.

¹⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

¹⁴ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

